

A KŐOLAJ ÉS KŐOLAJTERMÉKEK KÉSZLETEZÉSE

Az energiapolitika területén az Európa által leküzdendő kihívások között szerepel:

- a növekvő importfüggőség,
- a korlátozott diverzifikáció,
- a magas és változó energiaárak,
- az energiapiacok nagyobb átláthatósága, további integrációja és összekapcsolódása.

Az európai energiapolitika középpontjában az integrált energiapiac, az energiaellátás biztonságának és az energiaágazat fenntarthatóságának elérésére irányuló különféle intézkedések szerepelnek.

A Kormány 2012. december 18-án nyújtotta be a T/9522-es számú törvényjavaslatot a behozott kőolaj és kőolajtermékek biztonsági készletezéséről. A jogszabályalkotás elsődleges célja a tagállamok minimális kőolaj és/vagy kőolajtermék készletezési kötelezettségéről szóló, 2009. szeptember 14-i 2009/119/EK tanácsi irányelv átültetése.

A közösségi irányelv létrejötte

Az energiától való függőség Európa számára különös aggodalomra adott és ad okot. Európa a világ legnagyobb kőolaj- és földgázimportőre. Az Európai Unió energiafogyasztásának fele, 2030-ra várhatóan kétharmada – a földgáz 84, a kőolaj 93 százaléka – importból származik. A legtöbb energia a Perzsa-öbölből, Oroszországból és Észak-Afrikából kerül behozatalra.

Az Unió közös energiapolitikájának egyik célja kezdetektől fogva a Közösség energiabiztonságának fokozása, ami 1968-tól a kőolaj, majd évtizedekkel később a földgáz biztonsági készletezésének bevezetését jelentette. A kőolaj biztonsági készletezését az EGK Tanácsa először 1968. december 20-án szabályozta (68/414/EGK tanácsi irányelv). Eszerint a tagállamoknak meghatározott kőolajtermék-kategóriákban legalább az előző naptári év 65 napi átlagos belföldi fogyasztásának megfelelő szinten kell fenntartaniuk készleteiket. A készleteket 1971. január 1-ig kellett létrehozni. 1972-ben – az olajválság hatására – a tartalékolandó mennyiség 90 napra módosult.

1973-ban az esetleges válsághelyzetekre vonatkozóan bővült a szabályozás, a fogyasztás csökkentését, intézkedési tervek kidolgozását, a tagállamok kölcsönös kiegészítési kötelezettségét és a Bizottság felé történő rendszeres adatszolgáltatást írt elő.

A 2009. januári orosz-ukrán gázvita ismét ráirányította a figyelmet az importfüggőség kockázataira, és arra is, hogy az Európai Unión belüli érdekkülönbségek és problémák egységes kezelése mennyire hiányos. A krízis rámutatott, hogy nemcsak a belső energiapiac, a formálódó külső energiapolitika, de a tagállami hatáskört képező energiabiztonság szavatolása is túlnőhet a nemzeti kereteken.

KÖZLEKEDÉSI, TÁVKÖZLÉSI ÉS ENERGIATANÁCS

A Közlekedési, Távközlési és Energia (TTE-) Tanács 2009. június 11-12-i ülésén politikai megállapodás született a kőolaj-, illetve kőolajtermék-készletezés új szabályairól, mely szerint a tagállamoknak 2012. december 31-ére legalább a Közösség 90 napi átlagos napi nettó behozatali vagy – ha ez

több – hatvanegy napnyi átlagos belföldi napi fogyasztási mennyiségének megfelelő állandó készletről kell gondoskodniuk, harmincnapi készletet vagy a készletezési kötelezettség egyharmadát pedig finomított termék formájában kell tárolniuk.

Az új direktíva szövege a Bizottság és a tagállamok közötti hosszas alkudozás eredményeként született meg. Számos kompromisszum született a biztonsági készletek felszabadításáról való rendelkezést, a készletek kezelését és a róluk való kötelező jelentés-tétel gyakoriságát illetően. A tagállamoknak vagy 90 napi tartalékkal kell rendelkezniük az átlagos importmennyiségre vetítve, vagy a hazai átlagfogyasztást alapul véve 61 napra elegendő biztonsági készletet kell tárolniuk – mindenkor a nagyobb számot kell figyelembe venni. Az egyes országok kötelező készleteinek kiszámításánál figyelembe kell venni a bioüzemanyag-készleteket is.

A stratégiai készletek statisztikai összesítésében **feltüntethető kőolajforrások** többek között:

- a kirakodási kikötőkben tartott készletek;

- a kikötőben kirakodásra váró olajszállító tartályhajók fedélzetén található készletek, ha a kikötői formalitásokat már elvégezték;
- az olajvezetékek bemeneténél tartályokban tartott készletek;
- a finomítók tartályaiban tartott készletek.

Ezzel szemben **bizonyos kőolajforrások nem szerepelhetnek** a statisztikai összesítésben. Ilyenek többek között:

- a még ki nem termelt hazai kőolaj; a tengerjáró hajók tartályaiba szánt készletek;
- a vezetékekben, közúti és vasúti tartálykocsikban, kiskereskedelmi értékesítő helyek tárolótartályaiban lévő készletek
- a kislevegővel tárolt készletek,
- a fegyveres erőknél és számukra fenntartott készletek.

A jogszabálytervezet rugalmasan lehetőséget ad a tagállamoknak arra, hogy megállapodás esetén más tagállam területén tárolják a biztonsági készleteiket.

Ugyanakkor arra is feljogosítja őket a tervezet, hogy amennyiben gazdasági társaságnak delegálják a készletezési feladatot, megtilthassák az adott cégnek, hogy a tárolást más tagállam területén oldja meg

A tagállamok havonta kötelezően jelentenek a biztonsági kőolajkészleteikről. A Bizottság havonta összesíti és nyilvánosságra hozza a jelentések eredményét; ezen túlmenően joga van bármikor, bármely tagállam készleteiről tájékozódni, és a tagállamnak 15 napon belül rendelkezésre kell bocsátania a kért információkat.

A jogszabály lehetőséget ad a tagállamoknak, hogy a helyi ellátási krízisek gyors kezelése

OLAJTÍPUSOK

A fő olajtípusok a Brent és a WTI típusú olajak. Előbbi, a Brent-keverék az Északi-tenger tizenöt olajmezijéről származó kőolajok keveréke, amely átlagosan 38,3 fokok API-sűrűségével (kőolajok sűrűségének jellemzésére elterjedten alkalmazott skála) és 0,37 százalékos kéntartalmával édes könnyűolajnak számít. Szintén édes könnyűolaj az amerikai West Texas Intermediate (WTI-) olaj, amely mindkét jellemző alapján valamivel jobb minőségűnek számít

érdekében is felhasználják a biztonsági készleteket. Nem számít krízishelyzetnek a nyersolaj vagy a kőolajtermékek árváltozásából adódó helyzet, de annak számít, ha a gázellátás elakadása miatt tüzelőanyagot kell váltani az energiatermelésnél, tehát gáz helyett kőolajat vagy kőolajterméket kell használni.

MAGYAR SZÉNHIIDROGÉN KÉSZLETEZŐ SZÖVETSÉG

A Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség (MSZKSZ) jogelődjét, a Kőolaj és Kőolajtermék Készletező Szövetséget a behozott **kőolaj és kőolajtermék biztonsági készletezéséről** szóló 1993. évi XLIX. törvény (Kt.) hozta létre abból a célból, hogy Magyarországon megfelelő mennyiségű kőolaj biztonsági készlet álljon rendelkezésre, ha Magyarország kőolaj ellátásában zavar keletkezik.

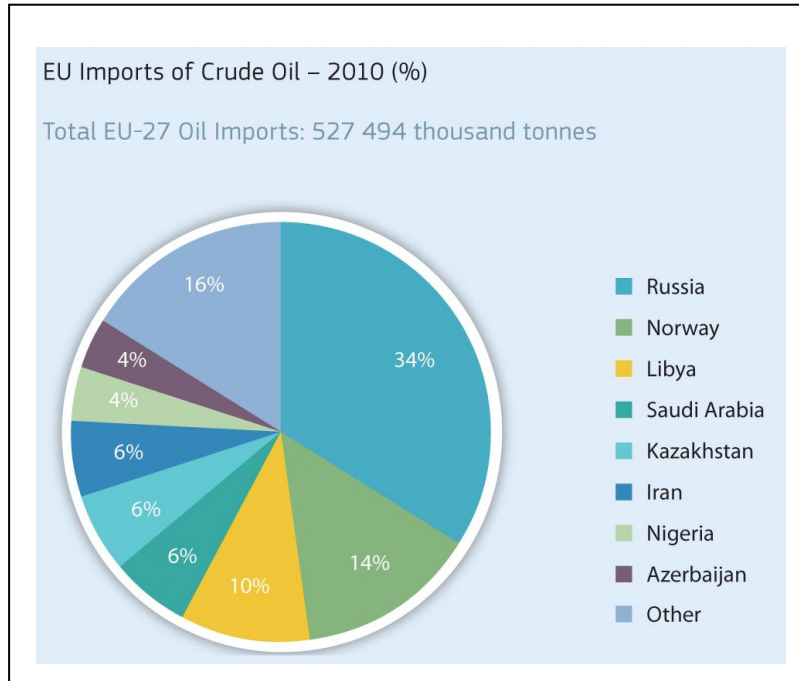
A **földgáztárolást** a földgáz biztonsági készletezéséről szóló 2006. évi XXVI. törvény (Fbkt.) írja elő. A Szövetség feladata a fent említett két törvényben meghatározott mértékű biztonsági készlet létrehozása és fenntartásának biztosítása, valamint az ehhez szükséges feltételek megteremtése.

Az MSZKSZ a készletezésen túl csak rendkívül szűk körben folytat egyéb tevékenységet és az ebben a körben esetlegesen keletkező nyereséget teljes egészében feladata finanszírozására kell fordítania. A Szövetség az alaptevékenységét és a kiegészítő tevékenységeket saját szervezete, illetve az általa alapított szervezetek útján látja el. A Szövetség működése feletti felügyeletet az energiapolitikáért felelős miniszter gyakorolja

Az MSZKSZ nem költségvetési szerv, működését saját forrásból fedezi, mely egyfelől a tagok által befizetett díjakból, valamint tevékenységéből származó bevételeiből, illetőleg hitelfelvételből ered. Az MSZKSZ tehát közpénz felett semmilyen formában nem rendelkezik, költségvetése független a központi költségvetéstől, illetve annak alrendszeraitől. Mindezek mellett valójában a piacoknak sem a szereplője, hiszen a működését szabályozó törvények előírják számára a versenysemleges működés követelményét, amelyek alapján tartózkodnia kell a piaci működés megzavarásától. Az MSZKSZ szervezeti kialakítása teremtette meg az arany középutat a piaci szereplők hatékonysága és a kormányzati szervek stabilitása között.

AZ EURÓPAI UNIÓ (EU 27-EK) KŐOLAJIMPORTJA 2010-BEN (SZÁRMAZÁSI HELY SZERINT)

Forrás: EU Energy in Figures, Statistical Pocketbook, 2012

Források:

- [T/9522](#) számú törvényjavaslat a behozott kőolaj és kőolajtermékek biztonsági készletezéséről
- A Tanács irányelve (1968. december 20.) az EGK tagállamainak minimális kőolaj- és/vagy kőolajtermék-készletezési kötelezettségéről ([68/414/EGK](#))
- A Tanács [2009/119/EK](#) irányelve (2009. szeptember 14.) a tagállamok minimális kőolaj- és/vagy kőolajtermék-készletezési kötelezettségéről
- [1993. évi XLIX. törvény](#) a behozott kőolaj és kőolajtermékek biztonsági készletezéséről
- [2006. évi XXVI. törvény](#) a földgáz biztonsági készletezéséről
- EU Energy in Figures http://ec.europa.eu/energy/publications/doc/2012_energy_figures.pdf
- Az Európai Unió külső energiapolitikája http://phd.lib.uni-corvinus.hu/626/1/Sipocz_Rita.pdf
- Nemzetközi Energia Ügynökség <http://www.iea.org/>
- Zöld Könyv Európai stratégia az energia ellátás fenntarthatóságáért <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0105:FIN:hu:PDF>
- Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség <http://www.husa.hu/bemutatkozás/>

Készítette: Lukács Gabriella
Képviselői Információs Szolgálat

Országgyűlési Könyvtár

E-mail: infoszolg@parlament.hu
Intranet: <http://infoszolg.ogyk.hu>
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486

Az információs jegyzet belső felhasználásra, az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából készült.
A dokumentum az összeállítás elkészültének időpontjában fennálló aktuális helyzetet mutatja be.
Az információs jegyzet szerzői jogvédelem alatt áll.